

Bilten Mađara Grada Zagreba

Besplatni primjerak

20. kolovoz - mađarski nacionalni praznik

Nacionalni i državni praznik – obljetnica proglašenja svetim kralja Stjepana I., praznik Svetog Stjepana utemeljitelja države, praznik Novoga kruha, a između 1949. i 1989. državni praznik Dan ustava Narodne Republike Mađarske. Temeljem članka 2. Zakona o državnim praznicima br. VIII iz 1991 god. Pralament je ovaj dan proglasio državnim praznikom.

Nacionalni praznikom se smatra jedan poseban dan kada se proslavlja zajedništvo jedne države ili jednog naroda. On se ne poklapa uvijek sa nacionalnim blagdanom. Većina zemalja ima jedan državni praznik u godini, a neke imaju i više. Nacionalni praznik je najčešće onaj dan kada je dotična država ili pokrajina stekla nezavisnost. U drugim slučajevima nacionalnim praznikom proglašava se dan sveca zaštitnika neke zemlje ili obljetnica nekog značajnijeg povjesnog događaja. Nacionalne praznike od posebnog značaja za državu, pojedine zemlje propisuju zakonom o državnim praznicima. Značaj i veličina proslave nekog državnog praznika odstupa od države do države.

I. (Sveti) Stjepan kralj (Szent István, izvorno Vajk, rođ. oko 975. god. u Esztergomu, umro 15. kolovoza 1038. u Székesfehérváru ili Esztergom-Szentkirály-u) prvi je mađarski kršćanski kralj, koji je zavladao nad ugarskim plemenima u Karpatskoj dolini ili oružjem ili mirnim putem, te ugušio pobune. Za vrijeme vladavine iz saveza ugarskih plemena osnovao je ugarsku kršćansku državu na prostoru cijele Karapstke doline, a tisućljetno mađarsko zakonodavstvo počelo je upravo njegovim zakonima. On je osnovao mađarsku kršćansku crkvu, a uz njegovo ime vezuje se i početak mađarskog znanstvenog života.

Stjepan I. poznat je po širenju kršćanstva. Temeljem toga u svojoj vanjskoj politici priorite mu je bio mir sa susjedima, pa je i brak sklopljen sa Gizellom služio tom cilju, te je za vrijeme vladavine (svetog) ova veza između dviju dinastija osiguravala mir sa Germansko-rimskim imperijem. Težio je miru i sa drugom velesilom toga doba - Bizantom, što potvrđuje da je kao saveznik Bizanta 1018 god. sudjelovao u jednoj vojni protiv Bugara.

Stjepan je morao i nakon krunidbe nastaviti borbu sa neprijateljima, a da bi zadržao vlast nad osvojenim područjima i odgovarajući mogao njima upravljati, morao je donjeti zakone. Prvi propis, koji i nije bio pravi zakon zvao se "kraljevsko ogledalo" (királytükör). Drugi zakonik napisan je pod kraj vladavine, odnosno neposredno nakon njegove smrti. Zakon je osmišljen na njemačkom modelu, ali je u člancima obradio specifičnosti mađarskih odnosa. Trudio se jačanju katoličke crkve, zaštititi crkvene imovine, pa tako npr. 34. članak drugog zakonika propisuje, da po 10 naselja zajedno trebaju izgraditi jednu crkvu i uzdržavati svećenika. A propisao je i obvezu odlaska na nedjeljne mise. Stjepanovi zakoni su u interesu transformacije vlasničkih odnosa promijenili i dotadašnje mađarske običaje nasljeđivanja, štiteći time privatno vlasništvo, odnosno ukinuvši levirat (*brak sa muževljevim bratom nakon smrti muža*)

Kruna Sv. Stjepana

Spomenik Sv. Stjepanu i Gizelli u Veszpremu

Organizirao je administrativni aparat dvora, utemelji novu prvostolnicu grad Székesfehérvár. Pokrenuo je kovanje novca i odredio prve poreze. Do osnivanja države koristili su se strani noci, a ponajviše "stočni novac", odnosno tkz. tinót, a osnovni novac je postao "srebrni dinar" (ezüstdénár). Ukinuo je nasljedni društveni red po krvi a upravljanje je uspostavio na teritorijalnoj osnovi. Time je postigao nastanjenje nomadskih plemena i prelazak na zemljoradnju, pa su se tako mađari promijenili ne samo politički već su izmjenili i način života. Velik dio zemlje bio je u vlasništvu kralja, od čega je darovnicama dio dao podanicima, te im dodjelio i posebne titule, proglašivši županije.

Kruna svetog Stjepana jedna je od najstarijih, ali još uvijek u cjelosti očuvana, kruna u Europi. On je simbol mađarske državnosti, koji je popratio mađarsku povijest od 12. stoljeća do danas. Prema Nauku o svetoj kruni (*Szentkorona-tan*) koja se bavi pripadjućom tradicijom i pravima, kruna je temelj ustavnosti od kraja razdoblja Anžuinaca do kraja II. svjetskog rata. Po tom Nauku izvorište temeljnog državnog zakona i pravnog ustroja je Sveta Kruna. I Hrvatska je do 1918. potpadala pod zemlje Mađarske svete krune.

Besplatna rubrika za međusobno informiranje zagrebačkih Mađara, o svojim zanimanjima, poslovnim mogućnostima, ponudi i potražnji

Bilten uvodi rubriku, koja će ovisno od iskazanog interesa čitatelja, biti na raspolaganju čitateljima da se zagrebački Mađari međusobno informiraju o svojim zanimanjima, obrtima, ponudama, potražnjama, poduzetničkim pothvatima i sl.

Zamisao ove rubrike je ta da se naši zagrebački Mađari bolje upoznaju s time što Mađari kao intelektualci, zanatlije, trgovci i poduzetnici mogu pružiti onima koji pojedine usluge trebaju.

Zato iskoristite ovu prigodu i javite nam se, jer Vas ne košta ništa, a svi možemo imati koristi.

Čekamo Vas da se oglasite i dadete o sebi obavijesti, a mi ćemo to objaviti.

Korisni linkovi

Donosimo nekoliko novih korisnih linkova odnosno web adrese, na kojima se mogu naći interesantni pdaci:

www.jobline.hu

– ponuda i potražnja poslova

www.mernokusag.hu

– vodeći list tehničke inteligencije

www.ingatlanmenedzser.hu

– link za nekretnine, potražnja, ponuda, za privatna lica besplatno oglašavanje

http://techline.hu/kiprobaltuk/20071212_szotar.aspx

- besplatni program, puno riječnika u jednom programu, riječnik značenja riječi, zbirka muških i ženskih imena,ár, više tuceta raznih riječnika

www.hirlista.hu

– 60 izvora informacija s 11 rubrika u Mađarskoj. Blizu 200 vijesti dnevno iz najrazličitijih tema i područja

**Da li znate pjesmu Sajó Sándora "Biti Mađar"
-Magyarok lenni**

Pjesma je duga, pa objavljujemo samo nekoliko redaka

*Biti Mađar znaš li šta znači
Žuditi u visine a lutati dolje,*

....

*I što sve naše brige nemamo na koga svaliti
Jedan drugog optuživati, jedan drugog mrcvariti!*

.....

*Moj narod ! il u prošlost ili u budućnost gleda:
Biti Mađar tako je otužno, tako je teško !"*

Skrivena istina !-Zabranjeno znanje!

Da li ste znali da je 9.svibnja 2001. u Nacionalnom novinarskom klubu u Washingtonu održana prva konferencija u organizaciji dr.Stevena Greera odn. organizacije CSETI (Center for the Study of Extraterrestrial Intelligence) koju je on osnovao, uz izlaganje dvadesetak nepobitno autentičnih svedočenja, na kojoj je posredstvom TV-a, milionima gledatelja saopćeno da pojava UFO-a i posjetitelja iz svemira stvarno i istinito, a ne izmišljotina nekih osoba željnih senzacija. I da tu činjenicu od javnosti skriva, a znanje prikupljeno iz oborenih UFO-a i iz kontakata sa posjetiteljima iz svemira, se tretira kao najstroža tajna, mada se među tim saznanjima nalaze i takve stvari, koje bi mogli potpuno zamijeniti uporabu fosilnih goriva na Zemlji.

Koga ova tema interesira, svakako bi trebao pročitati knjigu dr.Stevena Greera-Skrivena istina-Zabranjeno znanje, u izdanju TELEDiska 2008. god.. Ili mogu posjetiti web stranicu **www.cseti.org** .

Mađarski lijekovi

Na web stranici www.culevit.hu se može naći detaljan opis jednog novog, navodno efikasnog lijeka protiv tumora, koji je pronašao biokemičar Dr.Đula Kulčar, a predstavlja sistem pasivne protutumorske odbrane. Nadalje pomenuti ćemo lijekove AVEMAR i njegovu puno jeftiniju varijantu PRAŠAK SVE-TOG ĐORĐA, o kojima se mogu dobiti informacije na Googleu, ili u mađarskim ljekarnama s prirordnim lijekovima, a mogu se kupiti bez recepta, a takođe su namijenjeni bolesnicima koji imaju tumore ili rak.

Ove podatke ne objavljujemo iz reklamnih razloga, već da čitateljima predočimo da mađarsko znanje odn. znanost i dalje daje istaknute rezultate odn. produkte.

Dolaze doma prati vozila !

Ako nemate vremena, sbage ili volje da opereta svoja kola, ne ide vam se ni u autopraonu, a supruga ne želi sestiti u prljava kola, onda i za to ima lijeka. Nazovite firmu EKOVAL na 093/ 311 7 113 ili posjetite njihovu web stranicu www.eko-val.com i dpobit ćete sve informacije. Radi se o tome da oni dolaze kod vas doma da vam operu kola. Vanjsko pranje traje 15-20 minuta, a vanjsko i unutarnje pranje traje oko pola sata. O cijenama samo toliko, da ako se dogovorite sa susjedima da se operu 4 kola kod vas, onda je pranje 37 kuna po vozilu.

Dragi čitatelji, uključite se i Vi u ovu rubriku, rado ćemo objaviti vaša pisma.

Posebno Vas molimo napišite svoja mišljenja o Biltenu, dajte nam sugestije, prijedloge, komentare i sl.

Javite se šta biste željeli čitati, o čemo želite biti informirani, jer ovaj Bilten je Vaš. Želja nam je što cjelovitije obavještavanje, a to bez Vaših povratnih informacija nije moguće.

Na sva pisma ili e-mailove odgovaramo.

PROTEKLA DOGAĐANJA

Uspješno studijsko putovanje u Mađarsku

Vijeće mađarske nacionalne manjine Grada Zagreba je 13. lipnja po drugi put organiziralo studijsko putovanje u Mađarsku. Neovisno od toga da se dugo odgađao i usklađivao datum posjeka, autopus ipak nije bio pun. Odabrana mala ekipa (30 osoba) kojoj se od pozvanih predstavnika drugih nacionalnih manjina pridružio samo jedan kolega bošnjak, u oblačno subotnje jutro, ali svi vedri ukrcala se u autobus. Neposredno nakon prelaska hrvatsko-mađarske državne granice, na stajanki u Nagyrécsu, okruženi prekrasnim konjima, već je došlo do promjene izvornog plana puta, te je umjesto predviđenog posjeta Muzeju kristala u Ajki, većina za prvu stanicu odabralo dvorac Sümeg. Nakon šetnje izvanredno očuvanim i obnovljenim dvorac nitko nije požalio donjetoj odluku. Mogi su napomenuli, da ovdje treba dući i drugom prilikom.

Nakon sat vremena već smo iščekivali turističkog vodiča manufakture porcelana u Herendu, koji nas je upoznao ne samo sa slavnom povjesticom, već nam je osigurao i detaljno prikazivanje izrade svjetski poznatih ukrasnih predmeta i servisa za jelo. Posjet muzeju nam je također bio nezaboravan doživljaj.

Legano odstupajući od predviđene satnice, ipak smo sretno stigli u Veszprem, gdje smo uz ugodnu šetnju razgledali "grad kraljica", njene geološke datosti i znamenitosti. Sada već pomalo umorni i gladni, ali puni doživljaja, ponovo smo posjedali u autobus i njime stigli u Székesfehérvár, u đački dom „Árpád“, gdje nas je zahvaljujući Hrvatskoj samoupravi čekao smještaj. Zajedničkom večerom u restoranu Orah (Diófa) zaključili smo prvi dan putovanja i svi smo bezbrižno krenuli na počinak.

U nedjelju rano svi su dobre volje i sa velikim nestrpljenjem uživali u samo za nas pripremljenom doručku u blagovaoni đačkoga doma. Zahvaljujući Margiti Dulić-Perči, nekadašnjoj članici MKD Ady Endre, danas nastavnici i članici Hrvatske samouprave u Székesfehérváru (*Stolni Biograd*), te njenoj mladoj kolegici, turističkom vodiču, temeljito smo mogli upoznati jedan od najstarijih mađarskih gradova, nekadašnju kraljevsku prvostolnicu. U "Vrtu ruševina" (*Romkert*) jako puno novoga smo doznali o Svetom Stjepanu i mađarskoj povijesti. Npr. da je ovdje do 1526. g. okrunjeno 43 mađarska kralja, a do 1540. pokopano 15 kraljeva. Turističkim vlakom obiđavši Székesfehérvár, dobili smo pravu sliku o gradu sa više od 100.000 stanovnika, o lijepom povjesnom županijskom središtu koji je vrlo često izvan turističkih ruta.

Rano poslijepodne posjetili smo još jedno povjesno mjesto – Pákozd - ponajviše stoga što smo došli iz Hrvatske. U mađarskoj povijesti za mjesto Pakozd vezane su dvije značajne bitke: prva 1593. protiv turaka, te druga, jedna od najpoznatijih bitaka mađarske revolucije 1848–1849. U tamošnjem Spomen muzeju na maketi pogledali smo rekonstrukciju bitke bana Jelačića, o kojoj smo mnogi učili krivo. Zadnja stanica puta je bila obična čarda, gdje je na iznenađenje ostalih gostiju ekipa iz Zagreba zaplesala čuvši prekrasnu mađarsku cigansku muziku. Došavši u Zagreb, oprostili smo se dogovorivši okvire slijedećeg studijskog putovanja koje se planira za listopad.

Peter Sekereš

Osnovana je Udruga Mađara Sisačko-moslavačke županije

Može biti da se rapidno smanjuje broj pripadnika mađarske nacionalne manjine u državi, ali to ne znači da se preostali ne mogu boriti za opstanak svoje kulture i jezika. U Sisačko-moslavačkoj županiji živi mali broj Mađara, ali vjeruju da bi okupivši se u udugu ipak mogu više doprinjeti za svoj opstanak.

29. lipnja osnovana je Udruga Mađara Sisačko-moslavačke županije sa ciljem da očuva i njeguje mađarske običaje i svoj mađarski materinji jezik.

Osnivanje udruge doprjnula su dva ranija događaja. Jedan je susret nacionalnih manjina održan u ožujku 2008. godine, a drugi je objava novinskog članka u kojem je Vera Kavalin Lőrinc, nedavno izabrana predsjednica, izjavila da bi rado stupila u kontakt s drugim pripadnicima mađarske manjine. U osnivanje su pomogli: Bece Dávid (Sisak), Kozarić Emma (Sisak), Jelić Julianna (Petrinja) i Molnár Antal (Sisak).

Na ovogodišnjoj sisačkoj smotri folkloru u lipnju, gostovalo je Mađarsku kluturno društvo iz Laslova, koje su s ponosom ispunili srca ovdašnjih mađara, a prikazani mađarski plesovi su smotru učili uzbuđljivijom i šarolikijom.

Udruzi želimo puno spjeha i izdržljivosti u radu.

Peter Sekereš

Ispred i u Manufakturi porcelana Herend

POZIVI - OBAVIJESTI

OBAVIJESTI

MAĐARSKOG KULTURNOG DRUŠTVA ADY ENDRE

Dežurstva srijedom predsjednika i voditelja ureda MKD Ady Endre, zbog korištenja godišnjeg odmora nema u razdoblju od 1. srpnja do 31. kolovoza.

Poslije ljetne pauze prvo drežurstvo je u srijedu, **2. rujna**, između 17:30 i 19:30 sati.

Mađarsko kulturno društvo Ady Endre planira izdavanje kuharice s receptima tradicionalnih mađarskih jela (predjela, juhe, glavna jela, deserti). Naš je cilj predstavljanje tradicije pripremanja mađarskih jela, njihovo čuvanje od zaborava, te njihovo predstavljanje pripadnicima drugih nacionalnosti.

Molimo sve čitatelje za pomoć u prikupljanju građe za knjigu!

Rok dostave recepata: 30. rujan 2009.

Zapis recepata se može dostaviti na sljedeće adrese:

*Mađarsko kulturno društvo Ady Endre,
Martićeva 8, 10000 Zagreb
Fax: (01) 48 13 587*

E-mail: ady70zagreb@hotmail.com

ili:

*Svaguša Katalin, 10000 Zagreb, Babonićeva 25,
e-mail: ivan.svagusa@mef.hr*

Tijekom ljetne pauze - u poslijepodnevnom i večernjim satima - organizirat će se konačno uređenje knjižnice Društva. Ljubazno molimo sve koji mogu pomoći u poslu da nam se jave. Znanje mađarskog jezika nije potrebno, treba samo malo dobre volje. Daljnje informacije i prijave kod voditelja ureda Društva, Lasla Rebera na broj telefona 091/1894988.

Vijeća mađarske nacionalne manjine Grada Zagreba i MKD Ady Endre iz Zagreba poziva sve zainteresirane ljubitelje šaha i aktivne šahiste, da ponovno obnovimo igranje šaha među zagrebačkim Mađarima, te si i na taj način družimo.

20. kolovoza odigrana je i prvi susret, sa rezultatom 5:3 za Rusine. Za Mađare su igrali Antun Furjan, Jožef Major, te Peter i Ana Sekereš.

Zainteresirani za šah javite se u Ured Vijeća!

Molimo štovane čitatelje, ukoliko je došlo do promjene adrese ili poznaje osobe koje su zainteresirane za prijam Biltena, u interesu ažuriranja adresara iste prijave u Uredništvo.

OSTALE OBAVIJESTI

Primanje stranaka u uredovno vrijeme Vijeća mađarske nacionalne manjine Grada Zagreba, nakog godišnjeg odmora, od 31. kolovoza ponovo: ponedjeljak, srijeda, četvrtak i petak od 10 do 14, odnosno utorkom od 16 do 20 sati. U hitnim i izvanrednim situacijama tajnika možete dobiti na mobitel 098/484974.

Poslije ljetnog odmora, **od 20 rujna** ponovo svake nedjelje ujutro u 9:00 sati održava se u crkvi Sv. Marka katolička sveta misa na mađarskom jeziku.

Poslije mise od 10 do 12 sati druženje u Mađarskom kulturnom društvu Ady Endre (*Martićeva 8*).

Pozivnica

Predstavnik mađarske nacionalne manjine Sisačko-moslavačke županije Kiš Arpad, Udruga mađara Sisačko-moslavačke županije, u želji da Mađari u županiji prikladno obilježe 20. kolovoz Dan svetog Stjepana, u suradnji sa Koordinacijom vijeća i predstavnika mađarske manjine u RH, Vijeća mađarske nacionalne manjine Grada Zagreba i članova literarne sekcije MKD Ady Endre iz Zagreba, organiziraju proslavu

**DANA SVETOG STJEPANA
u subotu, 29. kolovoza u 18:00 sati**
u Sisku, u Hotelu "I", Obrtnička b.b. (*vidi kartu*)

Ovim putem sa štovanjem i ljubavlju pozivamo sve čitatelje pripadnike mađarske nacionalnosti iz Sisačko-moslavačke županije i članove njihove obitelji na ovu proslavu i druženje koje slijedi.

Izdavač: Vijeće mađarske nacionalne manjine Grada Zagreba

Uredništvo: Odbor za informiranje Vijeća mađarske nacionalne manjine Grada Zagreba

Adresa: Vodovodna 15, Zagreb tel: 098/484974 fax: 3777-164 mail: iroda@zg-magyar.hr MBS: 1795040

internetska stranica: www.zg-magyar.hr

Izlazi jednom mjesečno u 1000 primjeraka